

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Disputationes|| ROBERTI BELLAR-||MINI E SOCIETATE
IESV,|| DE CONTROVERSIIS CHRISTIANAE|| FIDEI,
ADVERSVS HVIVS TEM-||poris Hæreticos,||**

Tribus Tomis comprehensæ.||

De Sacramentis In Genere

Bellarmino, Roberto Francesco Romolo <Heiliger>

Ingolstadii, [1599]

VD16 B 1607

XV. Idem probatur ex Patribus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-53925](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-53925)

CAPVT XV.

Idem probatur ex Patribus.

PROBANDUM est hoc discrimen etiam ex Patribus, tum ut res sit magis confirmata, tum quia Kemius in secunda parte Examini, pag. 56. & sequentibus, usque ad 60. conatur ostendere, unum tantum locum nos habere, eumque ex Augustino, quem tamen ipsi eripere nobis conatur. Proferemus igitur auctores veteres Hebræos, Græcos, Latinos viginti, præter Augustinum.

I. PHILON in lib. de Circumcisione, exponens omnes causas Circumcisionis, quas à maioribus se accepisse fatetur, non clarè dicit, neque obscurè insinuat, eam institutam fuisse in medium peccati.

II. IOSEPHVS lib. 1. antiquit. cap. 12. non aliam causam Circumcisionis reddit, nisi ut posteritas Abrahamæ aliis ab Gentibus discernatur. Et tamen si quis nosse potuit, quorsum esset instituta Circumcisio; isti maximè, qui Hebræi erant, doctissimi; & vixerant etiam eo tempore, quo adhuc lex agebat.

III. IVSTINVS in Dialogo cum Triphone, ante medium. *Quin etiam, inquit, ex eo, quod non possunt femina circumcidi, intelligitur signi causa datam esse Circumcisionem, non pro opere iustitiæ.* Et toto ferè Dialogo hoc probat, Circumcisionem non iustificasse, sed datam solùm, ut discernentur Iudæi ab aliis.

IV. DIONYSIVS Areopagita in lib. de hierarchia Ecclesiastica, cap. 5. parte 1. docet, Ecclesiam esse mediam inter synagogam & cœlestem patriam; quod synagoga carnalia sacramenta, & umbras, ac figuras habuerit; cœlestis Hierusalem habeat nudam veritatem sine vllis signis corporalibus: Ecclesia nostra cum vtraque communicet, quod habeat signa corporalia, & simul spiritualia dona.

V. IRENAEVS lib. 4. cap. 30. *Circumcisionem, inquit, non quasi iustitiæ consummatricem, sed in signo eam dedit Deus, ut cognoscibile perseveret genus Abrahamæ.* Et infra: *Et quia non per hæc iustificabatur homo, sed in signo data sunt populo, ostendit, quod ipse Abraham sine Circumcisione credidit* Deus

Deo, & reputatum est illi ad iustitiam. Vide eundem in eodem lib. cap. 28. 29. 32. & 34.

VI. ORIGENES lib. 2. contra Celsum dicit, Christianos merito dimisisse Circumcisionem, Sabbatham, & similia, quod res carnales, & corporales essent, & transisse ad legem Dei spiritalem. Item homil. 3. in Genesim, ubi explicat Circumcisionis præceptum, opponit carnalem illam Circumcisionem Iudæorum, Circumcisioni spirituali Christianorum: proinde vult tantum interesse inter Sacramenta illorum, & nostra, quantum interest inter carnem, & spiritum.

VII. EVSEBIUS Cæsariensis lib. 1. demonstrat. Euangelicæ, cap. 10. & lib. 1. hist. cap. 1. pulchrè docet, cur data fuerint primis illis parentibus Sacramenta carnalia, & sacrificia, tanquam elementa quædam, & adumbrationes rerum spiritualium.

VIII. EVSEBIUS Emisenus homil. in Sabbatho post primam Dominicam Quadragesimæ in illud: *Faciamus hic tria tabernacula. Primum, inquit, tabernaculum est synagoga: secundum Ecclesia; tertium cælum. Primum in umbra fuit, & figura, secundum in figura & veritate; tertium in sola veritate. In primo via ostenditur; in secundo inuenitur; in tertio possidetur. Non enim Sacramenta Ecclesiæ, sicut Sacramenta synagoga & medicinam tantum docent, & ostendunt, sed ipsa potius sunt medicina, & remissio peccatorum.*

IX. ATHANASIVS oratione in illud: *Omnia mihi tradita sunt à Patre meo, circa finem fusè docet Circumcisionem nihil fuisse aliud nisi umbram, & figuram Baptismi, qui est vera, & spiritualis Circumcisio.*

X. EPIPHANIVS hæc. 8. quæ est Epicureorum: *Illic, inquit, Circumcisio fuit carnalis, quæ deseruit tempori usque ad magnam Circumcisionem, hoc est, Baptismum, qui circumcidit nos à peccatu.*

XI. BASILIVS lib. de Spiritu sancto, cap. 14. *Qui veritatem, inquit, umbræ comparans, cum quæ figuris conferens ea, quæ figuris significantur, uniuersam pariter Euangelicam disputationem eleuare aggreditur. Et infra: Quid, inquit, confers lauacra cum lauacris, quæ solam nominis appellationem habent communem, rerum verò tanta est differentia, quanta est inter somnia, & veritatem; inter umbras; & imagines, & inter ea, quæ reuera sunt.*

XII. Ioan. CHRYSOSTOMVS hom. 27. in Genesim. *Attende, inquit, quod Deus Circumcisionem pro lege statuit, noluit, nō quod ad animæ salutem efficere hoc possit aliquis, sed ut Iudæi pueri hoc gratitudinis iudicium circumferrent, quasi signum, & sigillum, & ne liceret eis commisceri gentium commissionibus.* Hinc B. Paulus signum hoc vocat, dicens *Signum dedit Circumcisionis sigillum; nam ad iustitiam Circumcisio nihil conducit.* Vide eundem homil. 39. & 40. in Genesim. homil. de prodicione Iudæ, homil. 7. in epist. ad Rom. & homil. 14. in epist. ad Hebræos.

Idem docent XIII. CYRILLVS lib. 10. in Iulianum medium. XIV. THEODORETVS quæst. 67. in Genesim. & lib. 7. ad Græcos. XV. DAMASCENVS lib. 4. de fide, cap. 10. & 26. XVI. THEOPHYLACTVS in cap. 2. ad Romanos. & XVII. OECUMENIVS in cap. 4. ad Romanos.

Iam ex Latinis, XVIII. TERTULLIANVS in lib. contra Iudæos, cap. 1. *Si circumcisio, inquit, purgat hominem, Deus Adam incircumcisum cum faceret, cur eum non circumcisit, vel posteaquam deliquit, si purgat Circumcisio? Et infra. Providens Deus, quod hanc Circumcisionem in signum, non in salutem esset daturus.* Ibidem probat ex Prophetis sacrificia Sacramenta Iudæorum non iustificasse, ubi etiam illa vocat carnalia, & nostra spiritualia.

XIX. S. CYPRIANVS lib. 1. contra Iudæos, cap. 8. opponit carnalem Circumcisionem Iudæorum, spirituali Circumcisioni Christianorum: Et addit Adamum, Henoch, Noë, & Melchisedech iustos fuisse sine Circumcisione: *Quia, inquit, signaculum seminis nihil proficit.* Idē lib. 3. epist. 8. ad Fidam, dicit carnalem Circumcisionem adueniente spirituali, tanquam umbram luce adueniente evanuisse.

XX. S. AMBROSIVS in epist. 72. ad Irenæum: *Signum, inquit, Circumcisio corporalis, veritas Circumcisio spiritualis: illa membrum amputat, ista peccatum.* Idem: *Si tamen idem, 1. cap. 4. ad Rom. Non, ergo, inquit, Circumcisio aliquid habet dignitatis, sed signum est tantum; quod signum idē accipiebant filij Abrahamæ, ut scirentur eius filij esse, qui credens Deo hoc signum acceperat, ut amuli essent potestate fidei.* Vide eundem libro 1. de Abraham, cap. 4. ubi etiam professio agit de Circumcisione, & libro 1. de Sacramentis, cap.

cap. 4. & 6. & libro de iis, qui initiantur mysteriis, cap. 8. & 9.

XXI. S. Hieronymus in c. 3. ad Galat. reddit causam cur fuerit Circumcisio instituta, & ne verbulo quidem indicat, fuisse in remedium peccati: Quia, inquit, ex semine Abrahamæ erat Christus oriundus, & ab Abraham, usque ad Christum multa erant secula transitura; providens Deus, ne soboles dilecti Abrahamæ ceteris nationibus misceretur, & paulatim familia eius fieret incerta, gregem Israëliticum quodam Circumcisionis cauterio denotavit. Denique per quadraginta annos in eremo nullus est circumcisus: soli quippe sine gentis alterius commistione vivebant. Statim ut Iordanum ripam transgressus est populus, Circumcisio necessario futuro ex commistione Gentium providit errori, Quod autem à **LESV** duce secundo scribitur populus circumcisus, significat in eremo cessare Circumcisionem, quæ in in Ægypto rationaliter exercebatur; & à Domino nostro **IESV** Christo spiritali Circumcisione credentes esse mundandos. Idem in cap. 1. Isaïæ dicit, Deum respicere caeremonias Iudaicas, & placere ei lauacrum Baptismi: Quod solū, inquit, potest purgare peccata.

Denique **S. Augustinus** in Psalm. 73 Sacramenta, inquit, non sunt eadem, quia alia sunt Sacramenta dantia salutem, alia promittentia Salvatorem. Sacramenta novi Testamenti dant salutem, Sacramenta veteris Testamenti promiserunt Salvatorem

Ad hunc solum locum respondent Kemnitius & Calvinus. Kemnitius in Exam. pag. 59. & 60. respondet Augustinum loqui de Sacramentis veteribus, quæ non habebant annexam promissionem, sed erant mera signa, iuxta Lutheri distinctionem.

Non valet solutio, quia Augustinus loquitur in genere de Sacramentis veteribus, & maximè de sacrificiis, & dicit omnia esse mutata, quia non dabant salutem. Præterea cum Augustinus dicit, illa Sacramenta fuisse promittentia Salvatorem, videtur, maximè loqui de illis, quæ habent annexam promissionem. Quomodo enim non habebant annexam promissionem, si promittebant Salvatorem.

SECVNDO, respondet cum Calvino, lib. 4. cap. 14. §. 26. Instat Augustinum non loqui de efficacia Sacramentorum, sed de significatione; & hoc solū velle interesse inter illa, & ista, quòd illa significabant Christū venturū, ista significant eum iam exhibitum, & datum,

Q 4

AE

At contra; nam Augustinus non dicit, nostra significat Saluatorem, sed dare salutem. Præterea ibidem ait: *Mutata sunt Sacramenta, facta sunt faciliora, pauciora, salubriora, felicitiora.* At hæc ad efficaciam, non ad significationem pertinent. Denique idem Augustinus in aliis locis aperte ponit discrimen quoad efficaciam. Epist. 19. ad Hieronymum: *Non dicam, inquit, præcepta illa veterum Sacramentorum nec bona fuisse, quia eis non iustificantur homines? umbra enim sunt prænunciantes gratiam, qua iustificamur.* Hæc ille. Quid clarius? Nonne idem prorsus dicit Augustinus, quod postea definiuit Concilium Florentinum? lib. 19. contra Faustum, cap. 13. *Instituta sunt, inquit, alia Sacramenta virtutibus maiora, utilitate meliora.* Hæc ille. Igitur nostra excellentiora antiquis, utilitate, & virtute; non sola significatione, tractat in Ioannem: *In sacrificiis, inquit, non erat expiatio peccatorum sed umbra futurorum.* quæst. 25. in lib. Num: Si, inquit, peccata se attendantur Sacramenta vetera, nullo pacto possunt meliora: si autem res ipsæ, quarum hæc Sacramenta sunt, inquiruntur, in eis inueniri poterit purgatio peccatorum. Hæc de testimoniis Patrum.

CAPVT XVI.

Idem probatur rationibus in Scriptura fundatis.

PRIMA ratio. Sacramentum, ut iustificare possit, debet habere annexam promissionem absolutam gratiæ. Nullum tale erat in lege veteri; igitur nullum eorum iustificabat. Maior propositio est certissima apud aduersarios. Nam id asserit Lutherus in assert. primitiæ, Philippus in locis anni 58. tit. de Sacramentis, Calvinus lib. 4. Instit. cap. 14. §. 3. denique Kemnitius in 2. parte Ereminis, pag. 42. ponit in ipsa definitione Sacramenti, quod habeat promissionem gratiæ, & gratiæ non cuiuscunque, sed promissionis peccatorum. Denique coguntur hoc admittere, cum velint Sacramenta iustificare excitando fidem: fides enim apud eos non iustificat, nisi apprehendendo promissionem indulgentiæ.

Minor propositio probatur PRIMO, ex Apostolo Hebr. 9. *Melius, inquit, sortitus est ministerium, quanto & meliora Testa-*